
Paweł Kaleta

STATUTY PARAFII

Ustawodawca w kan. 515 § 1¹ stanowi: „Parafia jest określoną wspólnotą wiernych, utworzoną na sposób stały w Kościele partykularnym, nad którą pasterską pieczę, pod władzą biskupa diecezjalnego, powierza się proboszczowi jako jej własnemu pasterzowi”. Parafia jest erygowana zgodnie z prawem i posiada osobowość prawną *ipso iure* (kan. 515 § 3). Z przepisu tego wynika, że parafia, będąc osobą prawną nie posiada własnych statutów. Z drugiej strony, ustawodawca w przepisach dotyczących zarządzania dobrami kościelnymi odwołuje się do przestrzegania statutów. W kan. 1281 § 1 *in principio* stanowi: „Przy zachowaniu przepisów statutów”.

Brak statutów parafii posiada również swoje odzwierciedlenie w polskim porządku prawnym. Zgodnie z art. 4 ust. 2 Konkordatu: „Rzeczpospolita Polska uznaje również osobowość prawną wszystkich instytucji kościelnych terytorialnych i personalnych, które uzyskały taką osobowość na podstawie przepisów prawa kanonicznego”². W celu uznania jej osobowości prawnej na gruncie prawa państwowego wymagane jest powiadomienie właściwego wojewodę (art. 13 ust 1-3)³. Ustawodawca nie określa wymogu zatwierdzenia statutu parafii.

KS. DR PAWEŁ KALETA – adiunkt Katedry Norm Ogólnych i Kościelnego Prawa Majątkowego, Instytut Prawa Kanonicznego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: kaleta@kul.pl

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83].

² Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r., Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318; *Sollemnis conventio inter Apostolicam Sedem et Poloniae Rem Publicam* (28.07.1993), AAS 90 (1998), s. 310-329.

³ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. z 2013 r., poz. 1169 z późn. zm. [dalej cyt.: u.s.p.k.k.]. Zawiadomienie właściwego wojewodę, dotyczy parafii powstałych po wejściu w życie u.s.p.k.k. Parafie istniejące do czasu wejścia w życie ustawy, uzyskały osobowość prawną na mocy samego prawa; zob. art. 72 ust. 1 u.s.p.k.k.

Zauważyć należy, że ustawodawca w Księdze V KPK/83 dziewięć razy odwołuje się do statutów (kan. 1257 §§ 1-2; 1279 §§ 1-2; 1280; 1281 §§ 1-2; 1292 § 2; 1295). Nie jest jednak dokładnie sprecyzowane, jakiego rodzaju statuty ma na myśli? Nawiązując do kan. 1257 § 2: „Wszystkie dobra doczesne, należące do Kościoła powszechnego, do Stolicy Apostolskiej lub do innych publicznych osób prawnych [...] rządzą się kanonami, które następują, oraz własnymi statutami”. Założenie o językowej racjonalności ustawodawcy⁴ nakazuje sądzić, że ustawodawcy chodzi o statuty publicznych osób prawnych w Kościele⁵. Nadanie statutów parafii na mocy ustawy pozwoliłoby na uszczegółowienie nie tylko sposobu działania parafii, ale przede wszystkim nadałoby skuteczność wymogom określonym przez prawo kanoniczne dotyczącym aktów nadzwyczajnego zarządzania, jak i alienacji w państwowym porządku prawnym.

Co do zasady, akty nadzwyczajnego zarządzania dobrami kościelnymi powinny być określone w statutach (kan. 1281 § 2), jeśli ich nie ma, biskup diecezjalny zobowiązany jest ustanowić akty nadzwyczajnego zarządzania dla podległych mu osób prawnych⁶. Natomiast w przypadku aktów alienacji, w statutach powinna być określona kompetentna władza dla udzielenia zgody dla osób prawnych nie podlegających biskupowi diecezjalnemu (kan. 1292 § 1).

Przedmiotem badań będzie próba odpowiedzi na pytanie, czy parafia powinna mieć nadane własne statuty? Odpowiadając na to pytanie, w pierwszej kolejności należy przedstawić pojęcie statutów w prawie kanonicznym, a następnie ukazać sposoby ustanowienia osoby prawnej oraz znaczenie statutu w kanonicznym porządku prawnym. W dalszej części rozważań, należy wskazać możliwość zatwierdzenia statutów parafii według prawa cywilnego. Zakończenie będzie stanowiła reasumpcja podjętych badań i pokazanie ewentualnego znaczenia statutów parafii w aspekcie zarządzania dobrami kościelnymi.

⁴ „Językowa racjonalność” nakazuje przyjąć, że każde słowo użyte w tekście prawnym jest potrzebne do zrekonstruowania jakiejś normy postępowania. Zob. Z. ZIEMBIŃSKI, S. WRONKOWSKA, *Zarys teorii prawa, Ars boni et aequi*, Poznań 1997, s. 166.

⁵ Prywatne osoby prawne w Kościele rządzą się własnymi statutami a nie tymi kanonami, chyba że wyraźnie jest inaczej zastrzeżone (kan. 1257 § 2).

⁶ Podobny przepis dotyczy instytutów zakonnych, por. kan. 638 § 1.

1. Pojęcie statutu

Podstawę prawną dla określenia pojęcia „statutu” stanowi kan. 94 § 1: „Statuty w sensie właściwym oznaczają zarządzenia wydawane zgodnie z prawem w zespołach osób lub rzeczy, określające ich cel, konstytucję, zarząd i sposoby działania”. W literaturze kanonistycznej sporne jest, czy ustawodawca w cytowanym kanonie podaje definicję czy tylko wyjaśnienie pojęcia „statut”⁷. R. Sobański zauważa, że na równi z nazwą „statut” ustawodawca kodeksowy używa nazw: *ius proprium* (kan. 307 § 3; 597; 598 § 2; 600; 607 § 2; 616 § 1), *constitutiones* (kan. 581; 587 § 1; 595; 596 § 1; 598 § 1; 601), *ordinatio* (kan. 243; 261; 543 § 1), a nawet *lex* (kan. 573 § 2; 619)⁸.

Z treści kan. 94 wynika, że statuty są wydawane w zespołach osób⁹ lub rzeczy¹⁰ i mogą – w ramach obowiązującego prawa powszechnego – regulować sprawy wewnętrzne osoby prawnej. Norma prawna określona w kan. 94 koresponduje z kan. 115 § 1, zgodnie z którym „Osobami prawnymi w Kościele są albo zespoły osób albo zespoły rzeczy”. Podkreślić należy, że kan. 115 § 1 nie odnosi się do pojęcia parafii zdefiniowanego w kan. 515 § 1. W kanonie tym, parafia nie jest określona jako zespół osób lub rzeczy, ale jako „wspólnota wiernych utworzona na sposób stały w Kościele”¹¹.

W polskim tłumaczeniu kan. 94 § 1 nieprecyzyjnie przetłumaczono łacińskie sformułowanie: *sunt [...] iuris conduntur* – „statuty są wydawane”. Zdaniem R. Sobańskiego, statuty mogą być nadawane przez

⁷ H. SOCHA, *Kommentar zum can. 94*, w: *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, red. K. Lüdicke, Ludgerus Verlag, Essen 1984, 94/2.

⁸ R. SOBAŃSKI, *Tytuł V. Statuty i przepisy porządkowe*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. I: *Księga I. Normy ogólne*, red. J. Krukowski, Pallottinum, Poznań 2003, s. 161.

⁹ Zespół osób może być ustanowiony co najmniej z trzech osób, jest kolegialny, jeżeli jego działanie określają członkowie współdziałający w podejmowaniu decyzji, na równych prawach lub nie, zgodnie z przepisami prawa i statutów; w przeciwnym wypadku jest niekolegialny (kan. 115 § 2). Statuty wydane dla zespołu osób (np. instytut zakonny) wiąże tylko te osoby, które są prawnymi członkami zespołu osób (kan. 94 § 2).

¹⁰ Zespół rzeczy, czyli fundacja autonomiczna, składa się z dóbr lub rzeczy duchowych lub materialnych którymi, zgodnie z postanowieniami prawa i statutów, zarządza jedna lub kilka osób fizycznych albo kolegium (kan. 115 § 3). Statutami zespołu rzeczy są związani ci, którzy zespołem rzeczy kierują (kan. 94 § 2).

¹¹ Zob. J. RENKEN, *The statutes of a parish*, „*Studia Canonica*” 44 (2010), s. 99.

zewewnętrzne podmioty władzy, czy to ustawodawczej, czy wykonawczej lub uchwalone. Jeśli statuty zostały nadane mocą władzy ustawodawczej, wówczas rządzą się przepisami o ustawach (kan. 94 § 3)¹². Jeśli zaś statuty zostały uchwalone przez tworzących zespół, ich włączenie w kanoniczny porządek prawny dokonuje się zgodnie z przepisami prawa przez ich przejrzenie (np. kan. 299 § 3; 451), aprobatę lub zatwierdzenie przez kompetentną władzę kościelną¹³.

Statuty osoby prawnej są zarządzeniami (*ordinationes*) wydanymi dla osoby prawnej, określającymi cel, konstytucję, zarząd i sposób działania osoby prawnej. Przepisy określone w statucie nie mogą być sprzeczne z prawem powszechnym i prawem partykularnym. Ponadto mają respektować prawa nabyte osób trzecich, uwzględniać ewentualne dyspozycje fundacyjne oraz wymogi dobra wspólnego Kościoła¹⁴.

Co do ogólnej zasady, treść statutu – zgodnie z kan. 94 § 1 – powinna określać:

1) cel osoby prawnej (odnosi się do dzieł pobożności, apostołatu lub miłości czy to duchowej czy materialnej, kan. 114 § 2);

2) konstytucję (określenie: nazwy, siedziby, kształtu prawnego i struktury, jej nabycia, charakteru i utraty przynależności, praw i obowiązków w zależności od natury zespołu);

3) zarząd (dotyczy składu osobowego, zadań, sposobu powoływania i odwoływania);

4) oraz sposoby działania (dotyczy podejmowania decyzji, reprezentowania osoby prawnej na zewnątrz oraz władzę nadzoru)¹⁵.

Ustawodawca kodeksowy wyraźnie nakazuje sporządzenie własnych statutów: konferencjom biskupów (kan. 451); diecezjom (kan. 548 § 1); diecezjalnej radzie duszpasterskiej (kan. 513); radzie kapłańskiej (kan. 496); kapitułom katedralnym i kolegiackim (kan. 505); in-

¹² Taki charakter mają np. statuty zakonnych instytutów kleryckich na prawie papieskim.

¹³ SOBAŃSKI, *Tytuł V. Statuty i przepisy porządkowe*, s. 161.

¹⁴ Tamże, s. 162.

¹⁵ J. MCINTYRE, *Title V. Statutes and rules of order*, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, red. J.B. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, Paulist Press, New York 2000, s. 138; zob. kan. 304 § 1.

stytutom życia konsekrowanego (kan. 586; 587); konferencjom wyższych przełożonych (kan. 709); sanktuarium diecezjalnym (kan. 1232 §§ 1-2); stowarzyszeniom życia apostołskiego (kan. 732); uniwersytetom (kan. 809; 816 § 2); stowarzyszeniom wiernych (kan. 299 § 3). Niemniej jednak w żadnym kanonie nie wskazuje, aby parafie posiadały własne statuty.

2. Osobowość prawna a własne statuty

Stosownie do kan. 114 § 1 można określić dwa sposoby ustanowienia publicznej osoby prawej w Kościele: „Osoby prawne są ustanowione albo na mocy samego przepisu prawa, albo przez specjalne przyznanie kompetentnej władzy, wydane w formie dekretu jako zespoły osób lub rzeczy”. Podobną zasadę prawną stanowi kan. 116 § 2: „Osoby prawne publiczne otrzymują tę osobowość, bądź mocą samego prawa, bądź specjalnym dekretem kompetentnej władzy”.

Ustawodawca w KPK/83 reguluje, że osobowość prawną z mocy samego prawa nabywają: seminaria duchowne (kan. 238 § 1); diecezje (kan. 373)¹⁶; prowincje kościelne (kan. 432 § 2); konferencja biskupów (kan. 449 § 2); oraz parafie (kan. 515 § 3). W celu ich erygowania nie jest wymagane zatwierdzenie ich statutów. Natomiast w celu utworzenia parafii, ustawodawca nakłada na biskupa diecezjalnego jeden wymóg – wysłuchania rady kapłańskiej (kan. 515 § 3). Do ważności aktu należy przestrzegać wymogi zawarte w kan. 127 § 2, 2°.

Drugim sposobem uzyskania osobowości prawnej w Kościele jest wydanie dekretu przez kompetentną władzę kościelną¹⁷. Podstawę prawną stanowi kan. 117: „Żaden zespół osób lub rzeczy, pragnący otrzymać osobowość prawną, nie może jej uzyskać, chyba że jego statuty zostały zatwierdzone przez kompetentną władzę”. Zauważyć należy, że kanon ten odnosi się do zespołu osób: np. konferencja biskupów (kan. 447), prałatura personalna (kan. 294), stowarzyszenia

¹⁶ Zauważyć można pewną nieścisłość. Według kan. 373, Kościoły partykularne są erygowane zgodnie z prawem i z mocy samego prawa otrzymują osobowość prawną. Do ich erygowania nie ma wymogu nadania lub zatwierdzenia statutu, natomiast w kan. 548 § 1 wyraźnie zawarta została informacja o statutach diecezji.

¹⁷ Ustawodawca nie wyjaśnia, kto jest kompetentną władzą. Dla stowarzyszeń wiernych kompetentna władza została określona w kan. 312 §§ 1-2.

wiernych różne od instytucji życia konsekrowanego (kan. 298 § 1) lub może odnosić się do rzeczy np. fundacja autonomiczna (kan. 115 § 3), pobożna fundacja autonomiczna (kan. 1303 § 1, 1°). Regułę tę potwierdza dyspozycja zawarta w kan. 94 § 1 *in principio*: „Statuty [...] są wydawane zgodnie z prawem w zespołach osób lub rzeczy”. Aprobata (*probatio*) statutu dla zespołu osób lub rzeczy jest zatwierdzeniem administracyjnym, który stanowi, że cel osoby prawnej odnosi się do dzieł pobożności, apostołatu lub miłości czy to duchowej, czy materialnej (kan. 114 § 2). Uznanie statutu nie jest ustanowieniem osoby prawnej, ponieważ te są erygowane przez kompetentną władzę kościelną, natomiast ich statuty zostają im nadane przez władzę ustawodawczą lub wykonawczą. Jeśli są nadane przez władzę ustawodawczą, ich statuty zostają promulgowane i rządzą się przepisami o ustawach (kan. 94 § 3).

Wśród kanonistów nie ma zgody, czy kan. 117 należy stosować również do osób prawnych ustanowionych *ipso iure*¹⁸. Semantyczne znaczenie słów zastosowanych w kan. 117 wydaje się być decydujące. Kan. 117 dotyczy zespołu osób lub rzeczy, który uzyskuje osobowość prawną na prośbę zespołu po uprzednim nadaniu im statutów. Parafia natomiast, zgodnie z kan. 515 § 3, nabywa osobowość prawną na mocy samego prawa. Zestawienie przedstawionych kanonów pozwala postawić następujący wniosek: osoby prawne ustanowione *ipso iure* (np. parafie) nie wymagają nadania lub zatwierdzenia statutów, natomiast zespoły osób lub rzeczy, które chcą uzyskać osobowość prawną, muszą mieć zatwierdzone statuty przez kompetentną władzę kościelną (kan. 117).

3. Znaczenie statutów w prawie kanonicznym

Statut jest aktem normatywnym regulującym wewnętrzną organizację, zarząd, strukturę organizacyjną i sposób działania osoby praw-

¹⁸ R. KENNEDY, *Commentary on juridic persons*, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, s. 163; E. MOLANO, *Commentary on canons 116-117*, w: *Code of Canon Law Annotated*, red. E. Caparros, M. Thériault, J. Thorn, Wilson & Lafleur Limiteé, Montréal 2004, s. 102; P. BROWN, *Square pegs in round holes. Toward a better model of parish civil law structures*, „The Jurist” 69 (2009), s. 288; J. FOX, *The status of the parish in the 1983 Code of Canon Law*, „Chicago Studies” 46 (2007), s. 65.

nej. W przypadku prywatnych osób prawnych, ich dobra doczesne rządzą się własnymi statutami (kan. 1257 § 2). W prawie kanonicznym, statutów nie należy mylić z instrukcją, z prawem partykularnym czy z przepisami porządkowymi. Statuty ustanowione i promulgowane przez władzę ustawodawczą, rządzą się przepisami kanonów o ustawach (kan. 94 § 3). Instrukcje natomiast wyjaśniają przepisy ustaw oraz rozwijają i określają racje, które należy uwzględnić przy ich przestrzeganiu. Są wydawane na użytek tych, którzy mają się troszczyć o wprowadzenie ustaw w życie i obowiązują ich w wykonywaniu ustaw (kan. 34 § 1). Instrukcje nie zmieniają ustaw, jeśli którejś nie da się pogodzić z przepisami ustaw, są pozbawione wszelkiej mocy (kan. 34 § 2). Ustawodawca w kan. 1276 § 2 upoważnia ordynariusza do wydania szczegółowych instrukcji w granicach prawa powszechnego i partykularnego, aby „uregulować zarząd dóbr kościelnych”. Wydawanie instrukcji nie jest jedynie biernym wyjaśnianiem stosowania prawa, ale ma na celu bieżące wyjaśnianie prawa, do których odnoszą się, uwzględniając przy tym prawa, zwyczaje prawne i okoliczności. Ponadto wydanie instrukcji nie jest autentyczną interpretacją prawa, ale zawiera wskazania dotyczące jego stosowania¹⁹.

Statuty różnią się również od prawa partykularnego (zob. kan. 8 § 2), jak i przepisów porządkowych (kan. 95). Pierwsze są promulgowane przez biskupa diecezjalnego dla całej diecezji. Drugie, oznaczają prawne reguły, które powinny być przestrzegane np. na zebraniach. Określają one sprawy związane ze zwołaniem, kierowaniem i sposobem postępowania²⁰.

Pozostaje zatem odpowiedzieć na pytanie, jakie znaczenie mają mieć nadane statuty dla parafii? Wydaje się, że mija się z celem nadawanie statutu dla 10 207 istniejących parafii w Polsce²¹. Stanowiłoby to

¹⁹ R. SOBAŃSKI, *Tytuł III. Dekrety ogólne oraz instrukcje*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. I, s. 93.

²⁰ E. SZTAFROWSKI, *Podręcznik prawa kanonicznego*, t. I, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1985, s. 211.

²¹ INSTYTUT STATYSTYKI KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W POLSCE, w: <http://www.iskk.pl/kosciolnaswiecie/199-wierni-i-parafie-2013.html> [dostęp: 15.12.2015].

zbyteczne mnożenie bytów ponad potrzebę²². Z drugiej jednak strony, posiadanie przez parafię własnych statutów mogłoby uszczegółowić zarząd dobrami kościelnymi (por. kan. 1232), zwłaszcza gdy chodzi o akty nadzwyczajnego zarządzania, jak i akty alienacji. Tezę taką potwierdza odwoływanie się ustawodawcy kościelnego do statutów osoby prawnej. Według norm zawartych w KPK/83, statuty mają określić m.in.: zarząd dóbr (kan. 1279 § 1); zarządców osoby prawnej (kan. 1279 § 2); zadania rady do spraw ekonomicznych (kan. 1280); akty nadzwyczajnego zarządzania (kan. 1281 § 1); kompetentną władzę udzielenia zgody na akty alienacji dla osób niepodlegających władzy biskupa diecezjalnego (kan. 1292 § 1) oraz transakcje, które mogą pogorszyć *patrimonium* kościelnej osoby prawnej (kan. 1295).

Należy jednak zgodzić się, że nie ma prawnego obowiązku, aby parafia posiadała własne statuty. Postulat nadania własnego statutu parafii można uzasadnić na podstawie dyskusji *Coetus de bonis Ecclesiae temporalibus*, której celem było dostosowanie przepisów prawa kanonicznego do wskazań zawartych w nauce Soboru Watykańskiego II, uwzględniając zasady rewizji opracowane przez Papieską Komisję ds. Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego²³. Podczas dyskusji nad projektem kan. 1281 postulowano, aby statuty kościelnej osoby prawnej były zgodne z przepisami prawa cywilnego. Dotyczyło to w szczególności skutków prawnych nadzwyczajnego zarządzania, aby akty nieważne według prawa kanonicznego, również miały sankcję nieważności w prawie cywilnym²⁴. W związku z tym, statuty parafii powinny odpowiadać wymogom prawa cywilnego oraz powinny być nadane na podstawie ustawy państwowej. Nie jest to jednak zrównanie KPK/83 ze statutami²⁵, ale wpisanie wybranych wymogów prawa kanonicznego dotyczących zarządzania dobrami kościelnymi w statutach, aby mogły być one skuteczne w państwowym porządku prawnym.

²² Jest również określana jako tzw. „brzytwa Ockhama”. Zasada ta miała być narzędziem pozwalającym na krytykę nadmiernie rozbudowanych, spekulatywnych systemów średnio-wielescholastyki.

²³ „Communications” 1 (1969), s. 81.

²⁴ „Communications” 12 (1980), s. 416-417.

²⁵ KPK/83 nie jest statutem, ale prawem własnym Kościoła katolickiego. Zob. W. URUSZCZAK, *Recepcja prawa kanonicznego w obowiązującym prawie polskim*, „Annales Canonici” 3 (2007), s. 9.

Biorąc pod uwagę skuteczność prawa kanonicznego na forum prawa cywilnego, nadanie statutów parafii jest bardziej skuteczne, niż zastosowanie klauzuli do zawieranych umów cywilno-prawnych przez parafie²⁶. W szczególności dotyczy to umowy sprzedaży. Zastosowanie klauzuli w umowach sprzedaży jest niezgodne z art. 157 Kodeksu cywilnego²⁷: „Własność nieruchomości nie może być przeniesiona pod warunkiem ani z zastrzeżeniem terminu”. W związku z tym, statuty parafii mogłyby stanowić rozwiązanie opcjonalne i bardziej pożyteczne dla obrotu majątkiem kościelnym.

4. Statuty parafii w polskim prawie cywilnym

Ustrój, jak i sposób działania parafii w państwowym porządku prawnym nie został tak szczegółowo określony, jak w prawie kanonicznym. Ponadto, przepisy państwowe dotyczące zarządzania majątkiem parafialnym nie nawiązują wprost do regulacji zawartych w prawie kanonicznym²⁸. To z kolei powoduje, że przepisy prawne dotyczące władzy nadzorczej, w szczególności uzyskanie upoważnienia od ordynariusza na akty nadzwyczajnego zarządzania (kan. 1281 § 1), czy zgody²⁹ biskupa diecezjalnego na akty alienacji (kan. 1291) nie mają zastosowania w państwowym porządku prawnym, z uwagi na fakt, że KPK/83 nie stanowi źródła powszechnie obowiązującego prawa (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP)³⁰.

²⁶ Por. P. KALETA, *Kościelne prawo majątkowe*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2014, s. 185; zob. F. MORRISSEY, *Basic Concepts and Principles*, w: *Church Finance Handbook*, red. K. McKenna, L. DiNardo, J. Pokusa, CLSA, Washington 1999, s. 14.

²⁷ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz. U. z 2016 r., poz. 380 z późn. zm. [dalej cyt.: k.c.].

²⁸ Zob. A. JANUCHOWSKI, *Wybrane zagadnienia związane z reprezentacją parafii przez proboszcza na gruncie prawa kanonicznego i polskiego*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 11 (2008), s. 211.

²⁹ Przewidziane w prawie kanonicznym ograniczenia w dokonywaniu czynności prawnych przez organy kościelnych osób prawnych, w postaci zgody innego podmiotu na dokonanie tych czynności, mają służyć ochronie tego majątku przed działaniami nieprzemyślanymi lub też podejmowanymi nie w interesie Kościoła, ale w interesie osobistym piastunów kościelnych osób prawnych.

³⁰ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

Jednym z rozwiązań obowiązywania wymogów prawa kanonicznego dotyczących aktów nadzwyczajnego zarządzania, jak i aktów alienacji może być nadanie statutów parafii, w których zostanie określony sposób działania parafii i zakres kompetencji proboszcza w zawieraniu umów cywilno-prawnych.

Zgodnie z art. 38 k.c.: „Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie”. Założenie o językowej racjonalności ustawodawcy nakazuje przyjąć, że statuty osoby prawnej dopiero wtedy będą miały moc obowiązującą, gdy zostaną nadane na podstawie ustawy³¹, tzn. że ustawa, na której opiera się działanie osoby prawnej ma stanowić podstawę do nadania statutów parafii. Jednak ustawodawca cywilny zarówno w u.s.p.k.k., jak i w Konkordacie uregulował jedynie sposób nabywania osobowości prawnej (art. 6-9 i art. 13 u.s.p.k.k., oraz art. 4 ust. 2 Konkordatu) oraz wskazał piastunów organów kościelnych jednostek organizacyjnych (art. 7 ust. 3; art. 8 ust 2 u.s.p.k.k.). Jednak wzmianka o ewentualnych statutach kościelnej osoby prawnej została pominięta. Zauważyć należy, że z faktu uznania osobowości prawnej kościelnych jednostek organizacyjnych nie wynika sposób działania osoby prawnej. Podobnie zakres kompetencji nie wynika z faktu powołania osoby fizycznej do pełnienia funkcji piastuna organu osoby prawnej – te regulacje powinny być określone w statutach osoby prawnej.

W związku z tym, zasadne jest postawienie postulatu *de lege ferenda*, aby znowelizowano u.s.p.k.k. i dodano: „sposób działania parafii reguluje jej statut”. W ten sposób, zasada działania osoby prawnej byłaby czytelna dla kontrahentów zawierających umowy z kościelną osobą prawną. Z kolei brak statutów opartych na ustawie wskazuje, że proboszcz będący piastunem organu parafii nie posiada jakichkolwiek prawnych ograniczeń w dokonywaniu aktów nadzwyczajnego zarządzania, jak i aktów alienacji dóbr kościelnych³².

³¹ KPK/83 nie stanowi ustawy powszechnie obowiązującej w państwowym porządku prawnym.

³² Zob. B. RAKOCZY, *Pozycja parafii w prawie polskim*, w: *Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim*, red. S.L. Głódź, J. Krukowski, M. Sitarz, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2013, s. 47.

W sprawie statutów opartych na ustawie warto przedstawić wyrażony pogląd J. Frąckowiaka: „Skoro osoba prawna działa w sposób przewidziany przez ustawę i opartym na niej statucie, to w razie braku zgody wskazanego w ustawie lub statucie organu, powinno się dojść do wniosku, że nie mamy do czynienia z oświadczeniem woli osoby prawnej. Mając jednak na uwadze, że tylko ustawa ma charakter powszechnie wiążący, a statut jest wewnętrzną regulacją wynikającą z umowy osób tworzących osobę prawną, wniosek ten byłby za daleko idący. Stosując do aktów woli piastunów organu osoby prawnej odpowiednio przepisy o czynnościach prawnych, należałoby uznać, iż brak w oświadczeniu woli osoby prawnej, elementu wymaganego przez ustawę, zgodnie z art. 58 k.c., powodować powinien nieważność takiego oświadczenia. Ujmując rzecz nieco inaczej, należałoby wtedy powiedzieć, że oświadczenie woli osoby prawnej w ogóle nie zostało złożone, bowiem wola piastunów jej organu nie została wyrażona tak, jak przewiduje to ustawa. Natomiast wprowadzenie przez statut, czyli umowę dalszego wymogu dla wyrażenia woli przez piastunów organu osoby prawnej, ze względu na swój charakter tylko wewnętrznego obowiązywania, nie powoduje takich skutków. Jeżeli więc zachowane zostały ustawowe wymogi wyrażenia woli przez piastunów osoby prawnej, to oświadczenie woli osoby prawnej jest w pełni skuteczne i ważne. Natomiast osoby pełniące funkcję piastuna organu osoby prawnej mogą ponieść odpowiedzialność organizacyjną”³³.

Z przedstawioną tezą należy się zgodzić, ponieważ oświadczenie woli piastunów ma wynikać z ustawy, a statut ma charakter wewnętrznej regulacji osoby prawnej, która jest oparta na ustawie. Statuty stanowią dalszy wymóg wynikający z ustawy. Sądzić należy, że łatwiej jest wprowadzić przepis do ustawy, że piastuny osób prawnych działają na podstawie prawa kanonicznego, niż ustanawiać statuty dla ponad 10 tys. parafii w Polsce. W tym celu wymagana jest legitymizacja ustawowa konkretnych przepisów prawa kanonicznego, tzn. uznanie przepisów prawa kanonicznego jako część obowiązującego porządku prawnego ustanowionego na mocy ustawy lub umowy międzynarodowej.

³³ J. FRĄCKOWIAK, *System prawa prywatnego*, w: *Prawo cywilne część ogólna*, red. M. Safjan, t. I, Wydawnictwo C.H. Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2007, s. 1040-1041.

wej³⁴. Jednak teoria recepcji prawa kanonicznego do państwowego porządku prawnego rodzi problem poszanowania art. 1 Konkordatu: „Rzeczpospolita Polska i Stolica Apostolska potwierdzają, że Państwo i Kościół katolicki są – każde w swej dziedzinie – niezależne i autonomiczne oraz zobowiązują się do pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i we współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego”. Artykuł ten nakłada na obie strony obowiązek wzajemnego poszanowania prawa. Tak jak Kościół zobowiązany jest respektować państwowy porządek prawny, analogicznie państwo zobowiązane jest do poszanowania prawa wewnętrznego Kościoła – KPK/83. Nie oznacza to jednak przeszkody, aby ustawa mogła uznawać niektóre przepisy prawa kanonicznego, zwłaszcza te, które dotyczą wyrażenia zgody przez ordynariusza w celu dokonania aktów nadzwyczajnego zarządzania. Wymownym przykładem uznania przepisów prawa kanonicznego jest wyznaniowa forma zawarcia małżeństwa, które jest zawierane w trybie art. 10 Konkordatu i art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego³⁵. Małżeństwo zawierane według tego trybu, posiada skutki zarówno kanoniczne, jak i cywilne³⁶.

Oprócz uznania wybranych przepisów prawa kanonicznego na mocy ustawy lub nadania statutów na mocy ustawy, pojawia się również problem jawności przepisów prawnych zawartych w rejestrze sądowym. Nadane statuty osoby prawnej i określony w niej sposób działania osoby prawnej może wtedy wywierać skutek prawny, gdy osoby zainteresowane będą mogły uzyskać odpis z rejestru sądowego. Zauważyć jednak należy, że ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym³⁷ nie przewiduje rejestru parafii, jak i innych jed-

³⁴ M. SITARZ, *Skuteczność kościelnych aktów administracyjnych w polskim porządku prawnym. Zarys problematyki*, w: *Servabo legem tuam in toto corde meo. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Józefowi Krzywdzie CM, Dyrektorowi Instytutu Prawa Kanonicznego UPJPII z okazji 70. rocznicy urodzin*, red. A. Zakręta, A. Sosnowski, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Kraków 2013, s. 456.

³⁵ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. z 2015 r., poz. 2082 z późn. zm.

³⁶ Zob. P. KUGLARZ, F. ZOLL, *Małżeństwo konkordatowe. Analiza prawno porównawcza zawarcia małżeństwa w prawie kanonicznym i w prawie polskim. Rozważania na tle Konkordatu z 28 lipca 1993 r.*, Staromiejska Oficyna Wydawnicza, Kraków 1994.

³⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 687 z późn. zm.

nostek organizacji kościelnej³⁸. W u.s.p.k.k. ustawodawca przewiduje jedynie obowiązek powiadomienia właściwego wojewodę o utworzeniu parafii (art. 13 ust. 1), jednak nie wspomina o rejestrze jednostek organizacyjnych Kościoła katolickiego. Zasadę prowadzenia rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych reguluje dopiero rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych³⁹. Według tego rozporządzenia, ujawnieniu w rejestrze podlegają m.in. dane dotyczące reprezentowania związków wyznaniowych oraz ich poszczególnych osób prawnych (§ 5 ust. 1). Przy czym, rejestr ten nie ma zastosowania do kościołów i związków wyznaniowych, które posiadają ustawy indywidualne (art. 18 ust. 1 u.g.w.s.w.). W takiej sytuacji należy zgłosić kolejny postulat *de lege ferenda*, aby ustawodawca państwowy w sposób jasny i precyzyjny określił zasadę jawności statutów w Krajowym Rejestrze Sądowym⁴⁰. Wszelkie nieprecyzyjne sformułowania przepisu będą podlegały interpretacji na korzyść zasady autonomii woli stron.

Tego rodzaju rejestr nie będzie ingerowaniem w sprawy własne Kościoła (art. 2 u.s.p.k.k.), a tym samym nie będzie naruszeniem zasady autonomii Państwa i Kościoła. Treść statutu ujawnionego w rejestrze, będzie zależała od kompetentnej władzy kościelnej zatwierdzającej własny statut parafii.

Wnioski

Przeprowadzona analiza pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków: parafia jest erygowana zgodnie z prawem kanonicznym i posiada osobowość prawną *ipso iure* (kan. 515 § 3). W celu jej ustanowienia nie jest wymagane nadanie własnych statutów, jak ma to miej-

³⁸ Zgodnie z art. 1 ust. 2 KRS, rejestr składa się z: 1) rejestru przedsiębiorców; 2) rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; 3) rejestru dłużników niewypłacalnych.

³⁹ Dz. U. Nr 38, poz. 374, wydane na podstawie art. 37 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965 z późn. zm. [dalej cyt.: u.g.w.s.w.].

⁴⁰ JANUCHOWSKI, *Wybrane zagadnienia*, s. 218; TENŻE, *Skuteczność prawa kanonicznego w zakresie reprezentacji osób prawnych Kościoła katolickiego*, „Rejent” 9 (2007), s. 55-57.

sce w przypadku zespołu osób lub rzeczy (kan. 117). Brak statutów parafii posiada również swoje odzwierciedlenie w państwowym porządku prawnym (art. 4 ust. 2 Konkordatu).

Co do zasady, zarządzanie dobrami kościelnymi jest określone w prawie kanonicznym oraz w statutach. Ustawodawca w Księdze V KPK/83 dziewięć razy odwołuje się do statutów (kan. 1257 §§ 1-2; 1279 §§ 1-2; 1280; 1281 §§ 1-2; 1292 § 2; 1295). Dlatego kwestia statutów nie może być pomijana, podejmując akty nadzwyczajnego zarządzania (kan. 1281 § 1).

Interesujące jest to, że ustawodawca kodeksowy wyraźnie nakazuje sporządzenie własnych statutów m.in.: konferencjom biskupów (kan. 451), instytutom życia konsekrowanego (kan. 586; 587); sanktuariom diecezjalnym (kan. 1232 §§ 1-2); uniwersytetom (kan. 809; 816 § 2); stowarzyszeniom wiernych (kan. 299 § 3), niemniej jednak nie ma żadnego kanonu, określającego obowiązek nadania statutów parafii.

Posiadanie przez parafię własnych statutów mogłyby uszczegółowić zarząd dobrami kościelnymi (por. kan. 1232), zwłaszcza, gdy chodzi o skuteczność kanonicznych wymogów na forum prawa cywilnego. Podczas dyskusji *Coetus de bonis Ecclesiae temporalibus*, postulowano, aby statuty kościelnej osoby prawnej były zgodne z przepisami prawa cywilnego, tak aby akty nieważne według prawa kanonicznego, również miały sankcję nieważności w prawie cywilnym.

W tym celu wymagane jest, aby nadane statuty były oparte na ustawie (art. 38 k.c.). Przy czym ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP nie posiada takiego przepisu, stąd pojawia się postulat *de lege ferenda*, aby dodano: „sposób działania parafii reguluje jej statut”. Łatwiej jest jednak wprowadzić nowy przepis do ustawy, że piastuny osób prawnych działają na podstawie prawa kanonicznego, niż ustanawiać statuty dla ponad 10 tys. parafii w Polsce. W tym celu wymagana jest legitymizacja ustawowa konkretnych przepisów prawa kanonicznego, na mocy ustawy lub umowy międzynarodowej.

Oprócz recepcji prawa kanonicznego w ustawie państwowej lub nadania statutów opartych na ustawie pojawia się również problem jawności przepisów prawnych zawartych w rejestrze sądowym. Usta-

wa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym nie przewiduje rejestru parafii, jak i innych jednostek organizacji kościelnej, stąd pojawia się drugi postulat *de lege ferenda*, aby ustawodawca państwowy w sposób jasny i precyzyjny określił zasadę jawności statutów w Krajowym Rejestrze Sądowym.

BIBLIOGRAFIA

Źródła prawa

Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984.

Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r., Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318; Sollemnis conventio inter Apostolicam Sedem et Poloniae Rem Publicam (28.07.1993), AAS 90 (1998), s. 310-329.

Pontificia Comissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo, *Communicationes* 1 (1969), s. 81-89; 12 (1980), s. 416-417.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. z 2013 r., poz. 1169 z późn. zm.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz. U. z 2016 r., poz. 380 z późn. zm.

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. z 2015 r., poz. 2082 z późn. zm.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, Dz. U. z 2005 r. Nr 231, poz. 1965 późn. zm.

Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, Dz. U. z 2016 r., poz. 687 z późn. zm.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych, Dz. U. Nr 38, poz. 374.

Literatura

- BROWN PHILIP, Square pegs in round holes. Toward a better model of parish civil law structures, *The Jurist* 69 (2009), s. 261-310.
- FOX JOSEPH, The status of the parish in the 1983 Code of Canon Law, *Chicago Studies* 46 (2007), s. 50-65.
- FRĄCKOWIAK JÓZEF, System prawa prywatnego, w: Prawo cywilne część ogólna, red. M. Safjan, t. I, Wydawnictwo C.H. Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa 2007, s. 1040-1041.
- INSTYTUT STATYSTYKI KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W POLSCE, w: <http://www.iskk.pl/kosciolnaswiecie/199-wierni-i-parafie-2013.html> [dostęp: 15.12.2015].
- JANUCHOWSKI ARKADIUSZ, Skuteczność prawa kanonicznego w zakresie reprezentacji osób prawnych Kościoła katolickiego, *Rejent* 9 (2007), s. 49-67.
- JANUCHOWSKI ARKADIUSZ, Wybrane zagadnienia związane z reprezentacją parafii przez proboszcza na gruncie prawa kanonicznego i polskiego, *Studia z Prawa Wyznaniowego* 11 (2008), s. 211-234.
- KALETA PAWEŁ, Kościelne prawo majątkowe, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2014.
- KENNEDY ROBERT, Commentary on juridic persons, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, red. J.P. Beal, J.A. Corriden, T.J. Green, Paulist Press, New York 2000, s. 161-165.
- KUGLARZ PAWEŁ, ZOLL FRYDERYK, Małżeństwo konkordatowe. Analiza prawnoporównawcza zawarcia małżeństwa w prawie kanonicznym i w prawie polskim. Rozważania na tle Konkordatu z 28 lipca 1993 r., Staromiejska Oficyna Wydawnicza, Kraków 1994.
- MCINTYRE JOHN, Title V. Statutes and rules of order, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, red. J.B. Beal, J.A. Corriden, T.J. Green, Paulist Press, New York 2000, s. 138-140.
- MORRISEY FRANCIS, Basic Concepts and Principles, w: *Church Finance Handbook*, red. K. McKenna, L. DiNardo, J. Pokusa, CLSA, Washington 1999, s. 3-16.

- MOLANO EDUARDO, Commentary on canons 116-117, w: Code of Canon Law Annotated, red. E. Caparros, M. Thériault, J. Thorn, Wilson & Lafleur Limiteé, Montréal 2004, s. 102-105.
- RAKOCZY BARTOSZ, Pozycja parafii w prawie polskim, w: Parafia w prawie kanonicznym i w prawie polskim, red. S.L. Głódź, J. Krukowski, M. Sitarz, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2013, s. 39-57.
- RENKEN JOHN, The statutes of a parish, *Studia Canonica* 44 (2010), s. 99-148.
- SITARZ MIROSŁAW, Skuteczność kościelnych aktów administracyjnych w polskim porządku prawnym. Zarys problematyki, w: Servabo legem tuam in toto corde meo. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Profesorowi Józefowi Krzywdzie CM, Dyrektorowi Instytutu Prawa Kanonicznego UPJPII z okazji 70. rocznicy urodzin, red. A. Zakręta, A. Sosnowski, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II, Kraków 2013, s. 441-457.
- SOBAŃSKI REMIGIUSZ, Tytuł V. Statuty i przepisy porządkowe, w: Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego, t. I: Księga I. Normy ogólne, red. J. Krukowski, Pallottinum, Poznań 2003, s. 160-163.
- SOBAŃSKI REMIGIUSZ, Tytuł III. Dekrety ogólne oraz instrukcje, w: Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego, t. I: Księga I. Normy ogólne, red. J. Krukowski, Pallottinum, Poznań 2003, s. 87-93.
- SOCHA HUBERT, Kommentar zum can. 94, w: Münsterischer Kommentar zum Coodex Iuris Canonici, red. K. Lüdicke, Ludgerus Verlag, Essen 1984, 94.
- SZTAFROWSKI EDWARD, Podręcznik prawa kanonicznego, t. I, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1985.
- URUSZCZAK WACŁAW, Recepcja prawa kanonicznego w obowiązującym prawie polskim, *Annales Canonici* 3 (2007), s. 5-20.
- ZIEMBIŃSKI ZYGMUNT, WRONKOWSKA SŁAWOMIRA, Zarys teorii prawa, Ars boni et aequi, Poznań 1997.

Statuty parafii

Streszczenie

Artykuł ten dotyczy statutu parafii. Parafia, ustanowiona zgodnie z prawem, posiada osobowość prawną na mocy samego prawa (ok. 515 § 3). Natomiast zespół osób lub rzeczy może uzyskać osobowość prawną na podstawie statutów wcześniej zatwierdzonych przez kompetentną władzę kościelną. Autor wyjaśnia, że co do zasady, zarządzanie dobrami kościelnymi jest określone zarówno w prawie powszechnym, jak i w statutach. Dlatego w wykonywaniu aktów nadzwyczajnego zarządzania statuty nie mogą być ignorowane (ok. 1281 § 1). Ustawodawca kościelny wyraźnie stanowi o sporządzeniu własnych statutów, na przykład: konferencja biskupów (kan. 451), instytuty życia konsekrowanego nie mają jednak żadnego odniesienia do obowiązku nadania statutów parafii (kan. 586, 587).

Posiadanie statutów parafialnych pozwoliłoby na uszczegółowienie zarządu dobrami kościelnymi, zwłaszcza jeśli chodzi o skuteczność prawa kanonicznego w państwowym porządku prawnym. Aby tego dokonać, statut musi opierać się na ustawie (art. 38 k.c.). Jak dotąd ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej nie posiada takiego przepisu, zatem należy przedstawić postulat *de lege ferenda*, aby dodać do ustawy następujące sformułowanie: „sposób działania parafii reguluje jej statut”.

Oprócz statutów opartych na ustawie, istnieje również problem jawności przepisów prawnych zawartych w rejestrze sądowym. Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym nie przewiduje rejestru parafii. Stąd pojawia się drugi postulat *de lege ferenda*, aby ustawodawca określił zasadę jawności statutu w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Słowa kluczowe: akty nadzwyczajnego zarządzania, zakres reprezentacji proboszcza, skuteczność prawa kanonicznego w państwowym porządku prawnym, recepcja prawa kanonicznego w prawie cywilnym

The Statutes of the Parish

Summary

This paper concerns the statutes of the parish. A parish is established lawfully and possess juridical personality by virtue of the law itself (c. 515

§ 3). An aggregate of persons or of things can obtain juridical personality on the grounds their statutes formerly approved by the competent authority. The author clarifies that, as a rule, the administration of ecclesiastical goods is defined in both canon law and in the statutes. Therefore the statutes, in carrying out the act of extraordinary administration (c. 1281 § 1) cannot be ignored. The ecclesiastical legislator clearly states about the drawing up own statutes, for example: the conference of bishops (c. 451), institutes of consecrated life (c. 586, 587), there is however, no reference to the obligation to establish the statutes of the parish.

The possession of parish statutes would allow specification of the administration of ecclesiastical goods, especially when it comes to the effectiveness of the canonical requirements in civil law. For this purpose, it is a requirement that statutes must be based on the law (art. 38 of the Civil Code). Nonetheless up until now, the act on the relationship between the State and the Catholic Church in Poland does not hold such provision, therefore the postulate *de lege ferenda* must be „the way of the operation of the parish regulates its statutes”.

Apart from statutes based on the act, there is also the problem of the openness of the legal provisions in the court register. The Act of 20 August 1997 *National Court Register* does not provide for the parish registry. Therefore a second postulate *de lege ferenda* should be applied: the principle of openness of statutes in the National Court Register.

Key words: acts of extraordinary administration, representation of the parish, efficiency of canon law in the state legal system, reception of canon law in civil law

Information about Author: REV. PAWEŁ KALETA, J.C.D., assistant professor, Department of General Norms of the Canon Law and Church Patrimonial Law, Institute of Canon Law, Faculty of Law, Canon Law and Administration at the John Paul II Catholic University of Lublin, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, Poland; e-mail: kaleta@kul.pl